

COCHRANE CORNER

OMGEVINGSINTERVENTIES OM DE CONSUMPTIE VAN GESUIKERDE DRANKEN TE VERMINDEREN

Door Cebam, het Belgisch Centrum voor Evidence-Based Medicine (www.cebam.be) en Cochrane Belgium (<http://belgium.cochrane.org>)
Patrick Mullie, Trudy Bekkering, Patrik Vankrunkelsven

Context

Een hoge consumptie van gesuikerde dranken, i.e. koude of warme dranken die gezoet zijn met toegevoegde suiker, is een risicofactor voor obesitas, diabetes type 2, hart- en vaatziekten en tandcariës. Omgevingsinterventies zouden een middel kunnen zijn om de consumptie van gesuikerde dranken te doen verminderen. Met omgevingsinterventies worden die interventies bedoeld die de fysieke en/of sociale omgeving beïnvloeden waarin met drankkeuzes maakt.

Vraag

Wat is de invloed van omgevingsinterventies op de consumptie van gesuikerde dranken, antropometrische gegevens en gezondheid? Wat zijn mogelijk ongunstige effecten?

Selectiecriteria voor studies

Deze systematische review doorzocht 11 databases tot 24 januari 2018. Alle soorten studies die als doel hadden de drankomgeving te beïnvloeden en die gegevens rapporteerden over de consumptie van gesuikerde dranken, antropometrische metingen, gezondheidsresultaten en negatieve effecten werden opgenomen. De studies moesten ten minste 12 weken duren en ten minste 20 personen tellen zowel in de interventie- als in de controlegroep.

Maatregelen die enkel steunden op het belasten van gesuikerde dranken werden uitgesloten.

Samenvatting resultaten

In totaal werden 58 studies geselecteerd met 1.180.096 deelnemers. De mediane opvolging was 10 maanden. De studies werden uitgevoerd bij jongeren en volwassenen en werden geïmplementeerd in verschillende omgevingen, waaronder scholen, winkels en horecagelegenheden. De meeste studies gebruikten een niet-gerandomiseerd design. De studies onderzochten een breed scala aan mogelijke omgevingsinterventies.

Interventies rond etikettering (8 studies)

Er kan met matige zekerheid gesteld worden dat een kleurcodesysteem, zoals het verkeerslichtensysteem, zorgt voor een daling van de verkoop van gesuikerde dranken. Hetzelfde geldt voor de vermelding van een voedingsscore en voedingswaarden op het etiket, maar hiervoor kon enkel een lage zekerheid gevonden worden. De effecten voor energielabels op het menu varieerden.

Aanbod in openbare instellingen (16 studies)

Er is een lage zekerheid dat een verminderde beschikbaarheid van gesuikerde dranken op scholen geassocieerd is met een daling

eadrian_111e825/AdobeStock

van de consumptie van gesuikerde dranken. Een betere beschikbaarheid van drinkwater op scholen en schoolfruitprogramma's zouden, met zeer lage zekerheid, de consumptie van gesuikerde dranken ook verminderen. De associaties tussen een betere beschikbaarheid van drinkwater op scholen en het lichaamsgewicht van studenten varieerden.

Economische maatregelen (7 studies)

Er is een matige zekerheid dat een prijsstijging van gesuikerde dranken geassocieerd is met een dalende verkoop. Voor prijskortingen op caloriearme dranken varieerden de gerapporteerde effecten.

Interventies op gebied van voedselvoorziening (3 studies)

De associaties tussen vrijwillige initiatieven van de voedingsindustrie om de voedselvoorziening algemeen te verbeteren en de verkoop van gesuikerde dranken varieerden.

Interventies op gebied van detailhandel en foodservice (7 studies)

Er is een lage zekerheid dat gezondere standaarddranken in kindermenu's in restaurantketens en matige zekerheid dat winkelpromoties van gezondere dranken in supermarkten worden geassocieerd met een daling van de verkoop van gesuikerde dranken. Er is een zeer lage zekerheid dat stadsplanning voor nieuwe fast-foodrestaurants en beperkingen van het aantal winkels dat gesuikerde dranken verkoopt, samenhangen met een dalende omzet van deze dranken. Associaties tussen promotie van gezondere dranken in automaten en de consumptie en verkoop van gesuikerde dranken varieerden.

Interventies overheid (8 studies)

Er is een matige zekerheid dat beperken van de verkoop van gesuikerde dranken door de overheid zorgt voor een lagere consumptie van gesuikerde dranken. Tevens kan met matige zekerheid gesteld worden dat overheidscampagnes in verband met gesuikerde dranken leiden tot een lagere verkoop van gesuikerde dranken.

Interventies voor thuis (7 studies)

Er is een matige zekerheid dat een betere beschikbaarheid van caloriearme dranken in de thuisomgeving samengaat met een daling van de consumptie van gesuikerde dranken. Er is een hoge zekerheid dat dit gepaard gaat met een daling van het lichaamsgewicht bij adolescenten met overgewicht of obesitas die veel gesuikerde dranken consumeerden.

Neveneffecten

Ongewenste effecten van omgevingsinterventies op populatieniveau zijn dalingen van de omzet, compenserend gedrag door bijvoorbeeld meer gesuikerde dranken te drinken op andere plaatsen, een daling van de melkconsumptie, ontevredenheid van belanghebbenden en een hoger energiegehalte van aankopen in de supermarkt. De zekerheid wat betreft de meeste van deze ongewenste effecten was laag tot zeer laag.

Conclusie

Deze systematische review geeft aan dat er effectieve omgevingsinterventies op populatieniveau zijn die de verkoop en/of consumptie van gesuikerde dranken doen dalen. Zo doet een betere beschikbaarheid van caloriearme dranken thuis het lichaamsgewicht van adolescenten met overgewicht of obesitas dalen. Verder verminderen de volgende omgevingsinterventies waarschijnlijk de aankoop of consumptie van gesuikerde dranken: kleurcodesystemen, prijsstijging van gesuikerde dranken, beperken van de verkoop van gesuikerde dranken door de overheid, overheidscampagnes, betere beschikbaarheid van caloriearme dranken thuis.

Voor de praktijk

Naast een persoonlijke aanpak van de consumptie van gesuikerde dranken lijkt het voor diëtisten interessant om eveneens aandacht te schenken aan omgevingsdeterminanten en daar op in te spelen.

Raadpleeg de volledige tekst van deze Cochrane review via de Cebam Digital Library for Health (www.cebam.be/nl/cdlh of www.cebam.be/fr/cdlh).

Referentie

von Philipsborn, P., Stratil, J.M., Burns, J., Busert, L.K., Pfadenhauer, L.M., Polus, S., Holzapfel, C., Hauner, H., Rehfuss, E. (2019). Environmental interventions to reduce the consumption of sugar-sweetened beverages and their effects on health. Cochrane Database of Systematic Reviews. 12 (6): CD012292. doi: 10.1002/14651858.CD012292.pub2.